16

Forhandlinger

i det kongelige medicinske Selskab

i Kjøbenhavn

i Aaret 1867—1868.

Kjøbenhavn.

Bianco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle.

1868.

Indhold.

Det kongelige medicinske Selskabs Forhandlinger i Vinteren 1867—68.

Generalforsamling den 3die Oktober 1867.

Sekretæren meddelte følgende Oversigt over Selskabets Virksomhed i det forløbne Aar:

Selskabets Embedsmænd vare:

Formand: Prof. *E. Paulli.*
Viceformand: Dr. med. *C. Hempel.*
Sekretær: Dr. med. *F. Trier.*

Udvalgene bestode af:

a) Det statistisk-topografiske:
D'Hrr. *Hannover*, *Ravn*, *M. Trier*, *Drachmann* og *Howitz.*

b) Det hygieiniske:
D'Hrr. *E. Hornemann*, *M. Salomonsen*, *Hempel*, *Paulli* og *Schleisner.*

c) Redaktionsudvalget:
Formanden, *Brünniche* og *Sekretæren.*

Der blev holdt en Generalforsamling, som optog tvende Møder, og 10 ordentlige Møder. Paa Generalforsamlingen afgjordes Selskabets indre Anliggender: Valg af Embedsmænd og Udvalgsmedlemmer samt Optagelse af nye Medlemmer.

Desuden forhandledes et af 3 Medlemmer stillet Forslag til Indskrænkning af Mødernes Antal, hvilket Forslag tilsidst ved Afstemning blev forkastet. Endelig valgtes Medlemmer til Censurkomiteen ved Konkurrencen til et Lektorat i Fødselsvidenskab m. m.

Af de ordentlige Møder optoges det 1ste af en Meddelelse af Etatsr. *Dahlerup* om et Tilfælde af Trikinose, hvilken Meddelelse gav Anledning til en længere Forhandling. I det 2det Møde meddelte Overlæge *Withusen* nogle Tilfælde af fremmede Legemer i Urinblæren. I det 3die Møde aflagde det hygieiniske Udvalg ved sin Formand Beretning om Udvalgets Forhandlinger og de Forslag, der fremgik deraf. Flere af disse Forslag gave Anledning til kortere eller længere Forhandling og til Afstemninger. I Mødets sidste Del holdt Dr. *L. Salomonsen* et længere Foredrag om Døvstummeundervisningen. I det 4de Møde begyndte Justitsr. *Schleisner* et Foredrag om Koleraens kvarantænemæssige Behandling med Belysning af de saakaldte Koleraregulativer, hvilket Foredrag sluttedes i det 5te Møde og var Gjenstand for Forhandling blandt Medlemmerne i Slutningen af dette og i det 6te. I det 7de Møde aflagde Dr. *Hempel* paa det hygieiniske Udvalgs Vegne Beretning om Kjøbenhavns epidemiske Sygdomskonstitution i Aaret 1865. I det 8de Møde foredrog Dr. *Jul. Lehmann* en Afhandling om den saakaldte Albuminokoli; i det 9de Møde gjorde Dr. *E. Hansen* en Meddelelse om den progressive Myopi og dens Behandling, og i det 10de Møde oplæstes et Brev fra Dr. *Küchenmeister* i Dresden, som væsentlig angik Spørgsmaal om Ekinokoksygdommen, og som gav Anledning til Ordskifte mellem flere af de Tilstedeværende.

Af de større Meddelelser i de 10 ordentlige Møder angik saaledes:

3 Hygieine,
2 Læren om Snyltedyr hos Mennesket,
1 Kirurgi,
1 Øielægevidenskab,
1 Pathologisk Kemi.

Et udførligt Uddrag af Forhandlingerne er offentliggjort i «Bibl. f. Læger».

Selskabet talte ved Slutningen af forrige Selskabsaar 2 Æresmedlemmer, 64 ordentlige indenbyes Medlemmer, 12 korresponderende indenlandske og 64 udenlandske Medlemmer. Ved Døden ere i Aarets Løb afgaaede: 1 Æresmedlem, nemlig *F. Jaeger* i Wien, død i Mai eller Juni d. A.; 2 ordentlige indenbyes Medlemmer, nemlig *F. C. Haugsted*, (død den 15de Decbr. 1866) og *H. O. C. Sommerfeldt* (død den 4de Marts 1867), af hvilke den første havde været Medlem fra den 7de Marts 1833, den anden fra den 6te Oktober 1836; — 4 udenlandske Medlemmer, nemlig *Velpeau*, *Trousseau* og *Civiale* i Frankrig, *Goodsir* i Storbrittannien. — Af nye Medlemmer optoges den 4de Oktober 1866 D'Hrr. *A. Bentsen*, *F. Ulrick*, *N. C. Borberg*, *C. V. Driebein*, *V. Holmer*, *A. D. Müller*, *P. Plum*, *Chr. Tryde*, *V. Rasmussen* som ordentlige indenbyes og D'Hrr. *P. Jensen* og *V. Steenberg* som korrespondérende indenlandske Medlemmer. Selskabet tæller altsaa for Tiden:

1 Æresmedlem,
71 ordentlige, indenbyes Medlemmer.
14 korresponderende, indenlandske Medlemmer,
60 udenlandske Medlemmer.

I Aarets Løb ere følgende Bøger modtagne:

Acad. royale de Belgique: Extr. d. bull. 2 sér. T. XXI, Nr. 5.

Acad. royale de Belgique: Extr. do T. XXXVI des mém. Observ. d. phén. pér. pend. l'année 1863.

E. Kratzmann: Marienbader Kreuzbr. u. Ferdinbr. Prag 1866.

Samme: Instr. pour l'usage int. effic. de l'eau nat. de Marienbad. Brux. & Leipzig 1865.

Samme: Anleit. zu zweckm. Gebrauche des Marienbd. Kreuzbr. u. Ferdin.br. Prag 1866.

Samme: Guide prat. aux eaux. min. de Marienbad. Brux. & Lpz. 1865.

Samme: Des princ. eaux min. de Marienbad. Brux. & Lpz. 1865.

Lerch: Chem. Analyse d. neuesten Min.quell. in Marienbad.

En trykt Meddelelse om Dr. *Heilborns* Død.

A. T. Wistrand: Kopp-Epidemien i Sverige åren 1856—62.

Samme: Öfversigt öfter sjukdomsforhold. i Sverige år 1863.

Gaustad Sindssygeasyl: Generalberetning for 1864.

— — — - 1865.

— — — - 1866.

Bidrag til Sveriges officielle Statistik: K.) Helso- och sjukvården I. Sundhets-Collegii underdån. berättelse. Ny följd. 3. Året 1863. Stockh. 1866.

Samme: Ny följd. 4. Året 1864. Stockh. 1867.

Samme: K.) Helso- och sjukvården II. Öfverstyrelsens öfver hospitalen underdån. berättelse för året 1864. Stockh. 1867.

Samme: A.) Befolknings-Statistisk. Ny följd. VI. Statistiska Central-Byråns underdån. berättelse för året 1863. Stockh. 1866.

Samme: Ny följd. VII. För år 1865. Stockh. 1867.

Norges officielle Statistik: Udgivet i Aaret 1865. C. Nr. 5. Tabeller over de Spedalske i Norge i Aaret 1864 med Aarsberetning for samme Aar til Dept. for det Indre fra Overlægen for den spedalske Sygdom.

Samme: C. Nr. 4. Beretning om Sundhedstilstanden og og Medicinalforholdene i Norge i Aaret 1863, Udg. af Dpt. for det Indre. Christiania 1865.

Homann og *Hartwig:* Meddelelser om Nervefeberen i Kragerø Lægedistrikt Aar 1864 (Aftr. af N. Mag. for Lægevidensk. XIX Bd. 6 H.).

Forslag til Forandring i den bestaaende Kvaksalverlovgivning, udarb. i Indredeparmentets Medicinalkontor. Christiania 1865.

5 Hefter af den norske Medicinaltaxt og Tillæg.

3 Hefter af den norske Veterinærmedicinaltaxt og Tillæg.

Compte-rendu des expériences de l'inoculation de la peste bovine aux bêtes à cornes. St. Petersb. 1866.

Faye: Betragtn. over Forplantelse af den ondartede Cholera. Christiania 1866.

Samme: Om Forholdet mellem Tilregnelighed (Strafskyld) og Sindssygdom (Særsk. Aftr. af Vdsk. Selsk. Forh. for 1865).

Samme: Om Hudens Reaktionsevne (Aftr. fra N. Mag. f. Lgv. XX Bd.).

Samme: Unders. ang. Brug og Nytte af vore stivelseholdige Næringsmidler. (Særsk. Aftr. af Viden. Selsk. Forh. for 1866.)

Upsala Läkareförenings Forhandlingar II; 1ste H., Prøvehæfte.

Sir James Simpson: Notes on the progress of acupressure. Second. ed. Edinb. 1867.

Joanne Zycki: Choleræ pathologia & therapia. Vilne 1867.

Homann og *Hartwig:* Meddelelser om Nervefeberen i Kragerø Lægedistrikt i Aarene 1865 og 1866. (Aftr. af N. Mag. f. L. XXI.)

C. Pretenderis Typaldos: Essai sur la pellagre. Athénes 1866.

Schuppert: A treatise on vesico-vaginal fistula. New Orleans 1866.

Samme: Neuralgia of the face (From the New Orleans medical record.).

Memoires et bulletins de la société médico-chirurgicale det hôpitaux et hospices de Bordeaux. Tome 1er 1866, 1er fasc. 1866.

Samme: 2me fasc. 1866.

Discussion sur la mortalité des nourissons en France. Extr. de mem. & bull. de la soc. méd. & chir. des hopit. & des hospices de Bordeaux. Bord. 1867.

Cav. Gran Cordone Salvatore Fenicia: Disertazione sul Cholera Morbus. Seconda Edizione. Bari 1867.

C. Homann: Om Lungetuberkulosens Arvelighed. Christiania 1867. (Gave fra Forf.)

Troeltsch, *Politzer* og *Schwartze:* Archiv der Ohrenheilkunde I Bd. (4 Hft.). Würzb. 1864. (Gave fra Forf.)

Efter Protokollens Oplæsning foretoges Valg paa Embedsmænd. Valgte bleve

Formand: Dr. med. *Hempel.*

Viceformand: Dr. med. *Engelsted.*

Sekretær: Dr. med. *A. D. Müller.*

Udvalgenes Medlemmer forbleve uforandret de samme. Af nye Medlemmer var der ingen foreslaaet til Optagelse.

Dr. *F. Trier* stillede det Forslag, at Selskabet herefter skulde lade tage særskilte Aftryk af sine Forhandlinger efter «Bibl. f. Læg.» og omdele dem til de udenlandske Medlemmer og til de Selskaber, der sendte deres Skrifter hertil. Generalforsamlingen gav sit Samtykke til at dette Forslag kom til Behandling i næste Møde.

Inden Mødet sluttedes, foreviste Reservelæge, Dr. *Driebein* et Præparat fra Fred. Hospitals Sektionsstue, nemlig et Tilfælde af meget udbredt Kræft (Medullærkræft) i forskjellige Underlivsorganer og meddeelte kortelig Sygehistorien, hvori navnlig det hurtige Forløb var mærkeligt.

Etatsr. *Dahlerup* tilføiede nogle Bemærkninger om lignende af ham iagttagne Tilfælde.

1ste ordentlige Møde d. 17de Oktober 1867.

Sekretæren fremlagde:

Annual Report of the board of regents of the *Smithsonian institution* for the year 1865. Washington 1866.

United states sanitary commission bulletin (1863—65). Tree vol. in one. New York 1866.

Documents of *the united states sanitary commission*. Vol. I (numbers 1—60) & Vol. II (numbers 61—95). New York 1866.

Quetelet: Observations des phénoménes périodiques pendant l'année 1864 (Gave fra Forf.).

Dr. med. *F. Triers* Forslag om, «at Selskabet herefter skulde lade tage særskilte Aftiyk af sine Forhandlinger efter «Bibl. f. Læger» og omdele dem til de udenlandske Medlemmer og til de Selskaber, der sende deres

Skrifter hertil», toges ifølge Generalforsamlingens Samtykke under Behandling.

Forslagsstilleren yttrede, at han var ledet til at stille dette Forslag ved, at han som Selskabets Sekretær i de sidste 3 Aar havde modtaget mange større og mindre Skrifter, der vare tilsendte Selskabet baade fra udenlandske Medlemmer og udenlandske Selskaber; disse Skrifter blive senere Universitetsbibliothekets Eiendom, og Bibliothekets Midler vare ikke saa store, at det jo med Glæde modtog Alt, hvad der blev tilsendt det. Det skulde ikke alene være en Høflighed, man beviste Vedkommende, men man kunde let ved aldrig at gjøre Gjengjæld udsætte sig for, at de udenlandske Medlemmer skulde ophøre med at sende deres Afhandlinger hertil. Han forudsaa, at der vilde blive gjort den Indvending mod Forslaget, at en Del af Forhandlingerne ikke bliver trykt i «Bibl. f. Læger», hvad der ganske vist var en Mangel, men som dog vilde kunne afkjælpes ved særegne Aftryk.

Etatsr. *Müller* stillede i Anledning heraf det Spørgsmaal, om det ikke kunde paalægges de Medlemmer, der gjorde Meddelelser her i Selskabet, at lade dem trykke i «Bibl. f. Læg.»

Forslagsstilleren erklærede dette for umuligt, da de her i Selskabet meddelte Afhandlinger ikke vare Selskabets Eiendom, saa at det maatte staa Forfatterne frit for at lade dem trykke, hvor de selv ønskede.

Prof. *Hornemann*: Hvis det kun skulde være de Forhandlinger, som aarligt trykkedes i «Bibl. for Læger», der skulde afsendes, vilde det se temmelig tarveligt ud, da det ofte ikke var andet end Diskussioner.

Forslagsstilleren gjorde opmærksom paa, at der i de sidste Aar havde været ført udførlige og interessante

Diskussioner f. Ex. om Barselfeberen, om Koleraens karantænemæssige Behandling.

Formanden og Overlæge *Engelsted* vare af den Mening, at Alt hvad der blev meddelt her i Møderne, burde trykkes; thi ellers vilde de særskilte Aftryk være af alt for ringe Interesse.

Prof. *Paulli* yttrede, at hvis det skulde udføres, burde man, inden man bestemte sig, have et nogenlunde Begreb om, hvad Bekostningen herved vilde blive.

Forslagsstilleren ansaa det, selv om Alt skulde trykkes, ikke for synderlig bekosteligt, og Selskabets pekuniære Kræfter vare desuden saa gode, at det godt kunde bære Omkostningerne herved.

Formanden lod derefter afstemme over det saaledes ændrede Forslag, at Selskabet herefter skulde lade tage særskilt Aftryk af alle sine Forhandlinger, baade af hvad der aarlig trykkes i «Bibl. f. Læg.» og hvad der trykkes andetsteds, og omdele dem til de udenlandske Medlemmer og til de Selskaber, der sende deres Skrifter hertil. *Forslaget vedtoges.*

Overlæge *Withusen* gjorde nogle Bemærkninger om Behandlingen af Hydrocele og meddelte et Tilfælde af Hygrom i cavit. poplit. samt 2 opererede Tilfælde af fremmede Legemer i Knæleddet, hvilke Meddelelser ere trykte i «Ugeskr. f. Læg.» Desuden foreviste han en forholdsvis meget stor Blæresten, der var afgaaet spontant fra et Fruentimmer og tilsendt ham fra Distriktslæge *Mathiessen* i Kjøge.

2det ordentlige Møde den 31te Oktober 1867.

Der foretoges Valg af Medlemmer til Censurkomiteen ved den forestaaende Konkurrence for en Docentplads

i Retslægevidenskab og Sundhedspleie, ifølge indløben Skrivelse af 23de Oktober fra det lægevidenskabelige Fakultets Dekanus. De fleste Stemmer faldt paa følgende 3 Medlemmer:

Prof. Dr. med. E. *Hornemann*,
Justitsraad, Stadslæge, Dr. med. *Schleisner*,
Geheimeetatsraad Dr. med. *Fenger*.

Til Suppleant valgtes:

Distriktslæge, Dr. med. *M. Salomonsen*.

Etatsraad *Dahlerup* meddelte et *Tilfælde af Ileus*, hvis Aarsag laa udenfor Tarmen, idet det skyldtes en Ovariecyste. Sygehistorien i forkortet Skikkelse var følgende:

Patienten, en ugift Tjenestepige, *Hansine Schouw*, 24 Aar gl., indlagdes paa det kgl. Frederiks Hospital den 5te Oktober d. A. Hun havde nydt en god Helbred med Undtagelse af, at hun havde lidt af forskjellige akute Børnesygdomme samt Klorose. Menstruationen begyndte i hendes 19de Aar, havde været regelmæssig og indfandt sig sidste Gang 7 Dage før Indlæggelsen. Dagen efter mærkede hun nogen Hovedpine, og den paafølgende Nat fik hun pludselig heftige kontinuerlige Smerter i Underlivet, stærkest i høire Side; Underlivet, der altid havde været temmelig svært, blev noget udspændt, og der indfandt sig i Løbet af Natten Brækninger og en Gang fast Aabning. De 2 paafølgende Dage forværredes Smerterne og Udspændingen af Underlivet tiltog; et Lavement skaffede hende Aabning, som senere ikke har indfundet sig, uagtet Anvendelsen af ol. ricini og Lavement, og Brækningerne vedbleve. — Ved Indlæggelsen er Ansigtsudtrykket ikke lidende, Aandedrættet besværet (40), P. 140 lille, Temperaturen 37,4°, Extremiteterne kolde, Tungen hvid-

lig, ingen Kvalme. Undersøgelsen af Brystet viser intet Sygeligt. Underlivet er stærkt udspændt, maaler i en Cirkel i Høide med Navlen c. 42½"; det er smertefuldt og ømt ved Tryk, dog ikke betydeligt og stærkest i høire Side, hvor der føles en haard, elastisk, ægformet Svulst, der strækker sig fra Symphysen til 2" under Ribbensranden og indtager hele høire Halvdel; dens største Diameter c. 11½", den giver tydelig Undulation og en træmat Tone ved Perkussionen til 2" over Navlen. I venstre Halvdel føles ingen Svulst, den er ikke saa haard og elastisk som høire, men Perkussionen giver ligeledes en mat Tone, der dog ikke strækker sig saa høit op som paa høire Side, men høiere op end i Midtlinien; ogsaa faas Undulation her, men ikke saa tydelig som paa høire Side; fra Side til Side faaes ingen Undulation. Over den angivne Grændse for den matte Perkussion er Tonen tympanitisk, og Perkussionen forandres ikke ved forandret Leie. Tarmslynger føles ikke. Ved Vaginalundersøgelsen føles Modermunden c. ½" indenfor den ydre Vaginalaabning, staaende midt i Bækkenet, sluttende tæt til Symphysen, den føles som en blød Fordybning uden tydelig betegnede Læber; portio vaginal. c. ¼" lang, blød, bevægelig, fladtrykt; lacunar føles fortil udfyldt, blød og elastisk, bagtil intet Abnormt. Uterus er ikke forstørret, Uterussonden trænger kun 2 Linier indenfor Modermunden. Gjennem rectum føles fortil portio vagin. uteri, hvorimod corpus ikke kan føles paa Grund af tykke Folder af rectum, der har naturlig Vidde, og Fingeren kan føres saa høit op som muligt uden Forhindring. Der føles ingen Haardheder, men Tryk opad og fortil fremkalder Smerter. Urinen saa godt som normal. Der ordineredes:

Naphthæ vitrioli

gtt xx bihor.

Isstykker i Munden,

Catapl. emoll. abdom.

Clysma ved Clysopompe. u. V.

De følgende Dage holdt Tilstanden sig temmelig uforandret; uagtet gjentagne Lavementer ved Hjælp af Klysopompen skaffedes ingen Aabning, end ikke Vindafgang; skjøndt hun kun af og til nød lidt The eller Bouillon, indfandt der sig dagligt jevnlige Opkastninger af en brunligfarvet Vædske uden foekal Lugt, som i Mængde daglig beløb sig til fra 1 til 1½ Pot; Smerterne i Underlivet vedvarede, men mildnedes dog ved subkutan Injektion af Morphin i regio cardiæ, hvorefter hun ogsaa fik Søvn i flere Nætter. P. varierede mellem 120 og 130, Temp. mellem 36,2 og 37,8°, Aandedrættet mellem 24 og 28. Da Patienten den 9de følte sig mere besværet, idet Luftudspændingen af Tarmene var tiltagen, saa at der fremkom Tarmlyd ved Perkussionen i hele høire Hypochondrium og Epigastrium til Navlen og hele venstre Hypochondrium og Mesogastrium, og Patienten samtidig følte tiltagende Besværlighed for Aandedrættet, P. blev lille, neppe følelig, Extremiteterne kolde, foretoges omtrent midt paa Linien mellem Navlen og spina ilei ant. et sup. dext.

Punktur

af den tidligere omtalte i høire nedre Halvdel af Underlivet følte haarde Udspænding, hvor Undulationen føltes tydeligere end hidtil. Der udtømtes c. 3½ Pot blodfarvet Serum. Efter Punkturen faldt hele dette tidligere stærkest fremstaaende Parti sammen, hvorimod hele venstre Side af Underlivet dannede en deiget Masse, der ved

Tryk tildels lod sig give en forandret Form; der føltes ingen bestemte luftfyldte Tarmevindinger; den tydelige Undulation tabte sig; høire Hypochondrium, Epigastriet, venstre Hypochondrium samt den nærmest Midtlinien liggende Del af venstre Hypogastrium føltes udfyldt af en udspændt 3 à 4″ tyk, ved Perkussionen klartlydende Svulst. Ved gjentagne Klysopompeinjektioner afgik nu en lille Kvantitet grumset Masse og en Del Vinde, hvorved Underlivets Spænding tabte sig betydeligt. Opkastningerne vedvarede imidlertid.

Den 10de afgik atter nogle Vinde, men Underlivet er dog igjen mere udspændt; der ses og føles nogle store Tarmslynger dels tværs over Mesogastriet, dels i venstre Hypochondrium, skraanende ned mod reg. pubica, som vare forsvundne om Aftenen efter Anvendelsen af Klysopompe, som havde Vindafgang til Følge. Hun begyndte senere paa Aftenen at jamre sig og blive vild, Brækningerne vedbleve, og subkutan Morfinindsprøitning skaffede kun kortvarig Ro. Den 11te Kl. 8 om Morgenen døde hun.

Sektionen viste Følgende: Tyndtarmens Vindinger ere stærkt udspilede af Gas, især de øverste, og Udspilingen kan forfølges ned til nederste Del af Ileum, hvor den pludselig hører op, og hvor der omtrent 1″ over Indmundingen af Ileum i Coecum findes en Sammentrykning af Tarmen, som skyldes den tynde Stilk af en Ovariecyste, der fra venstre Side af strækker sig opad og tilhøire. Det viser sig, at en lille Slynge af Ileum ligger bagved denne Stræng, der trykker Slyngen op mod Bækkenets bagre Væg og komprimerer Slyngen mod Samme. Ileums nederste Del holdes ubevægelig bag den inkarcererende Stræng dels paa Grund af sit korte Mesen-

terium, der ei har tilladt nogen synderlig Stedforandring, dels ved Tyndtarmslynger, som ligge stærkt udspilede, nedsunkne i Bækkenet og hvis Mesenterium er strammet ned foran den inkarcererede Tarm og bidrager til at trykke denne. Paa Indklemningsstedet viser den opklippede Tarm et paa tværs fortløbende Substanstab af et Par Liniers Brede, som trænger igjennem Slimhinden, det submukøse Bindevæv og tildels Muskelhinden, saa at Tarmvæggen her er bleven saa tynd, at den meget let gaar itu under Udtagelsen. Tyktarmen er ikke udspændt, men heller ikke særlig sammenfalden, næsten tom. Cysten viser sig at udgaa fra det venstre Ovarium, hvilket danner en valdnødstor Svulst ved Basis af Cysten. Ovariets Væv er stærkt infiltreret med Blod og indeholder et Par smaa knappenaalshoved—ærtestore Cyster. Fra Ovariets øverste Rand hæver sig i Veiret en Cyste af en lille knyttet Haands Størrelse med tykke Vægge og tyndflydende blodigt Indhold uden sekundære Cystedannelser. Overfor denne hæver sig endnu en stor Cyste, der er sammenfalden (efter Punkturen i levende Live), men naar dog op tilhøire i Underlivet ovenfor Navlen; dens Væg er 3 à 4‴ tyk, fast og fibrøs, uden sekundære Cystedannelser; den indeholder endnu c. 2 à 3 ℥ blodig tynd Vædske, er 6½″ lang og 4½″ bred. De 2 beskrevne Cyster, samt den mere kjødfulde Del af venstre Ovarium ved disses Basis hænger fast til lig. latum sin. ved en 3—4‴ bred, stærkt strammet Stræng, der trækker Uterus op og selvfølgelig stærkest dens venstre Hjørne, og er snot en halv Gang om sig selv, saa at Cystens forreste Væg er kommen til at vende bagtil. Strængen lader sig, efter at Stramningen er hævet, brede ud til den dobbelte Brede og viser sig nu at være lig. ovarii sin., der ved

Cystens Væxt ovenfor Bækkenindgangen er bleven trukket ud i Længden, saa at Ligam. nu er $2\frac{1}{2}''$ langt. Det er denne Stræng, der komprimerer og inkarcererer Tarmen. Desuden findes Tegn paa universel Peritonitis, Tarmene ere klæbede dels til Underlivsvæggen dels indbyrdes sammen med tynde, blodigt farvede fibrinøse Lag, og i Underlivshulen findes c. 1 Pot blodig, tyndflydende Vædske.

Saavel Ovariecysterne som den indeklemte Del af Tarmen bleve foreviste.

Samme foreviste derefter *Urinorganerne* af en for 7 Maaneder siden paa det kgl. Frederiks Hospital død, 20-aarig Pige, der i Løbet af 12 Aar af og til havde lidt af lette Strangurier med hyppig men sparsom Urinladning, og som i Udvikling var meget tilbage og nærmest at ligne med et Barn paa 12 Aar. Hun led ved Indlæggelsen paa Hospitalet af en kronisk Blærekatarrh med plumret, alkalisk, albuminøs Urin, men i Løbet af nogle Maaneder bedredes Tilstanden betydeligt; men pludselig indfandt sig stærke Opkastninger, hun blev ikterisk, faldt hen i en komatøs Tilstand og døde.

Begge Nyrerne vare hydronefrotiske; tillige fandtes ved Sektionen Pyelitis, fra begge Nyrer afgik 2 Ureteres, altsaa ialt *4 Ureteres*, hvoraf de 2 vare temmelig vide, fra 1 til $2\frac{1}{2}''$ i opklippet Tilstand, de 2 andre smalle; paa høire Side samlede de sig c. $2'''$ over Indmundingen i Blæren til en Kanal, paa venstre Side aabnede de sig adskilte ind i Blæren, saa at her altsaa fandtes ialt 3 Aabninger.

Til Slutningen meddelte Formanden, at Etatsraad *Dahlerup* agtede i næste Møde at indlede en Diskussion om, hvorvidt der fra Selskabets Side burde foretages

noget Skridt i Anledning af det for Tiden reiste Spørgsmaal om Skindødes levende Begravelse.

3die ordentlige Møde den 14de November 1867.

Paa Grund af Upasselighed kunde Etatsr. *Dahlerup* ikke være tilstede ved dette Møde og saaledes ikke indlede den fastsatte *Diskussion om, hvorvidt der fra Selskabets Side burde foretages noget Skridt i Anledning af det for Tiden reiste Spørgsmaal om Skindødes levende Begravelse.* Han havde imidlertid tilsendt Sekretæren, hvad det var hans Hensigt at foreslaa, og denne oplæste derfor hans Forslag, der gik ud paa *Nedsættelsen af et Udvalg*, som skulde tage under Overveielse:

1) Sandsynligheden af, at der er eller vil kunne forekomme Begravelse af Skindøde her i Landet under vore Forhold og med vore Lovbestemmelser. (Hvorledes opstaar Skindød? hvorledes kjendes den o.s.v.? Undersøgelse af de bekjendte Fortællinger om her i Landet forekomne Tilfælde af Skindødes Begravelse.)

2) Ere de gjældende Bestemmelser tilstrækkelige?

3) Hvis ikke, hvorledes bør de forandres?

Prof. *Hornemann:* Da der i Frankrig har været nedsat Udvalg, som har besvaret disse Spørgsmaal, kan man ganske spare sig Uleiligheden og henholde sig til det franske Udvalg, saameget mere som Forholdene med Hensyn til Begravelser ere gunstigere her i Landet end i Frankrig. Han agter derfor at stemme mod Nedsættelsen af et Udvalg i Anledning af denne Sag, hvis der ikke under Diskussionen skulde fremkomme vægtige Grunde til Fordel for et saadant.

Stabslæge *Djørup* vil ogsaa stemme imod Udvalg; thi Alt hvad der er fremkommet om Begravelsen af Skin-

døde er vagt og løst; for nogen Tid tilbage var det samme Spørgsmaal reist, ogsaa dengang kom der intet Positivt for Dagen; de seneste Fortællinger ere jo endog temmelig latterlige. Et Udvalgs Nedsættelse her i Selskabet kunde let have til Følge, at Sagen fik forhøiet Vigtighed for Lægfolk, der let vilde kunne se formeget i et saadant Skridt; det vilde saaledes virke skadeligt og foruroligende paa Publikum.

Justitsraad *Schleisner* er af samme Mening; Spørgsmaalet har været drøftet grundigt i Frankrig, hvor der tre Gange har været nedsat Udvalg af de dygtigste Retslæger; Selskabet vil vist intet Nyt kunne tilføie i denne Retning. Saagodtsom alle Retslæger ere enige i, at der er kun overordenlig faa, virkelig konstaterede Tilfælde af levende Begravelser, saa at der ingen Anledning er til at foretage noget Skridt, især da vor Lovgivning er saa betryggende i denne Henseende.

Prof. *Hannover* yttrer, at Bevægelsen har antaget en populær Form; kun en Læge har deltaget i den i Bladene stedfundne Debat og det ogsaa væsenlig populært. Han tror, at Lægerne handle urigtigt ved Intet at gjøre i denne Sag, at et udadgaaende Skridt bør foretages. Sagen er nemlig et Udtryk for Publikums Mistillid til Lægerne og Lægekunsten i det Hele; Folk tro, at Lægerne ingen sikkre Tegn have paa Døden. I denne Henseende bør vi Læger værge os. Hvorledes et udadgaaende Skridt skulde iværksættes, kan blive Gjenstand for et Udvalgs Overveielse; som et saadant Skridt tænkte han sig f. Ex., at det kunde bestemmes ved Lov eller ved fælles Overenskomst mellem Lægerne, at Dødsattesterne ikke maatte udstedes inden 24 Timer efter Døden; Udvalget kunde ogsaa tage den befalede Anmeldelse af Dødsfaldene for

Skifteretten inden 24 Timer efter Døden under Overveielse. Den finder Sted, for at der ikke skal stjæles fra Boet, men er i det Hele illusorisk, thi det overholdes ingenlunde altid med de 24 Timer, saaledes naar Dødsfaldet finder Sted Løverdag Aften, da det først kan meldes Mandag Morgen.

Dr. *L. Salomonsen* slutter sig hertil, at der er Anledning til at nedsætte et Udvalg, ei for at drøfte Sandsynligheden af levende Begravelser hertillands, men for at rette paa flere af de herskende Forhold. Ligsynsmænd, som findes paa Landet, er aabenbart en Uting; det bør altid være Lægen, som erklærer, at En er død. Han vil imidlertid kun holde sig til Forholdene her i Byen, og er enig med *Hannover* med Hensyn til Tiden for Dødsattesternes Udstedelse, som ofte afkræves af Lægen altfor tidligt; nægter Lægen Attesten, bliver det ham ofte ilde optaget. Han undrer sig høilig over, at nogle Læger stundom give Attesten faa Timer efter Døden og ønsker en Termin fastsat, inden hvilken den ei maa udstedes. Man ser navnlig i de fattige Klasser af Samfundet ofte en stor Ligegyldighed ved Behandlingen af nylig Afdøde, som stundom henlægges i Skuffer eller Dragkister, eftersom Ligene ere mindre eller større, inden Dødsattesten er udstedt; her var dog noget for et Udvalg at gjøre. Man kan ikke nægte Existensen af Skindød ikke alene for Børns Vedkommende, men ogsaa for Voxnes, og der er ikke her i Byen taget de Forsigtighedsregler, som vare ønskelige. Han vil ikke stemme for det af Etatsraad *Dahlerup* foreslaaede Udvalg, men Sagen bør i det Hele tages under Drøftelse.

Overlæge *Engelsted* yttrer, at saavidt han har forstaaet de to sidste Talere, er det deres Mening, at Sel-

skabet skal tage Foranstaltninger for Lægestandens Vedkommende, men der er ikke talt om, at Lovbestemmelser skulle forandres. De mindre heldige Omstændigheder, som Dr. *Salomonsen* berørte, ere af for ringe Betydning til at nedsætte et Udvalg, som han i det Hele maa fraraade.

Stabslæge *Djørup* ønsker at vide, hvad Dr. *Salomonsen* har tænkt sig, der kunde gjøres for at vække Pietetsfølelsen hos Familierne mod de nys Afdøde.

Dr. *L. Salomonsen:* Det er ikke alene Pietetsfølelsen, han sigter til, men der vises stundom ligefrem Mangel paa Omhu for Ligene, inden Lægen har bekræftet Døden. Han henstiller, om der ikke ved Bestemmelsen af Mulkter eller anden Straf kunde udrettes noget i denne Henseende, men hvad der bør gjøres, er vanskeligt for den Enkelte at sige, men netop derfor tilraader han Nedsættelsen af et Udvalg.

Prof. *Warncke* er imod Udvalg, men ønker fastsat en Bestemmelse om, at det forbydes at modtage Ligene i Kirkerne uden medfølgende Dødsattest fra Lægen, da Ligene hensættes med tilskruet Laag; thi saadanne Tilfælde ere forekomne i hans Praxis. Denne Bestemmelse kunde vist udvirkes ad administrativ Vei.

Justitsraad *Schleisner* mener, at slige Tilfælde ere yderst sjeldne; Praxis er, at Ligene først hensættes i Kirkerne efter Lægeattestens Udstedelse. Hvad Dr. *Salomonsen* sigter til, kan ikke udvirkes ved nogen Lov, det maa komme ved Traditionen.

Stabslæge *Djørup* spørger, om Selskabet ikke kunde opfordre Stadslægen til at anmode Betjentene ved Kirkerne om ikke at modtage Lig uden Dødsattest.

Justitsraad *Schleisner* tror, at dette godt vil kunne

udføres ad administrativ Vei, uden noget Udvalgs Nedsættelse.

Dr. *F. Trier* henleder Opmærksomheden paa Forholdene paa Landet, hvor Ligsynsmænd og ikke Læger i Regelen afgjøre, om Døden er indtraadt. For c. 20 Aar siden androg Sundhedskollegiet paa, at Ligsynet ene skulde besørges af Læger, men det daværende Kancelli gik ikke ind herpaa, navnlig paa Grund af det ringe Antal Læger. Han vilde spørge de tilstedeværende Medlemmer af Sundhedskollegiet, om der ikke nu kunde være Anledning for dette til at gjentage Forslaget.

Stabslæge *Djørup* tror, at der kun er lidet Haab om at kunne sætte et saadant Forslag igjennem, og anfører til Begrundelse heraf, at det høist er 4 Aar siden, at Fysikus i Ribe androg paa, at der i Ribe Landsogn til Ligsyn kun skulde benyttes Læger paa Grund af, at der overalt i Sognet kun var en ringe Afstand fra Kjøbstaden, men Ministeriet nægtede dette Andragende; det er derfor lidet sandsynligt, at et lignende Forslag for hele Landets Vedkommende vilde kunne sættes igjennem.

Etatsraad *Müller* tror ikke, at Ministeriet vil gaa ind paa et saadant Forslag, skjøndt det var meget ønskeligt. Vel er der nu flere Læger omkring paa Landet end for 20 Aar tilbage, men dog er der ikke faa Steder, hvor Lægen bor flere Mil borte; der maatte da gives Befordring frem og tilbage, stundom vilde det blive nødvendigt at hente Lægen 2 Gange, naar han nemlig første Gang kom for tidlig til at udstede Dødsattesten; det vilde altsaa blive en meget bekostelig Sag.

Prof. *Hornemann* udtaler sig meget for Ønskeligheden af dette Forslag, især for Mortalitetslisternes Skyld.

Justitsraad *Schleisner* vil ogsaa støtte dette Forslag af Dr. *Trier*; det er en overordenlig vigtig Sag af Hensyn til Hygieinen, der jo hviler paa Statistiken af Dødsaarsagerne. Man overvurderer sikkert Vanskelighederne ved Forslagets Gjennemførelse: paa Øerne vil det ialfald være let udførligt, i Jylland maaske mindre let. Tidligere har denne Bestemmelse kun fundet Sted i England, men nu er det ogsaa paabudt i Frankrig, at enhver Død skal synes af en Læge, og naar det er befalet der, er der ingen Tvivl, at det ogsaa vil blive gjennemført. For at faa en Forestilling om, hvorvidt Forslaget er udførligt her i Landet, maa man have at vide, hvor stor en Brøkdel af Befolkningen paa Landet, der dør uden Lægehjælp. Dr. *Fenger* har tidligere ment, at to Trediedele døde her uden Lægehjælp, men det er sikker altfor meget; der maa være heri indbefattet mange, som vel have havt Læge, men ikke under hele Sygdommens Forløb. I England dør kun 6 pCt. og i London endog kun 1 pCt. uden Lægebehandling; i Kjøbenhavn i de sidste Aar kun 1,7 pCt.; i vore Kjøbstæder er Forholdet vel omtrent det samme, men paa Landet vel ikke saa gunstigt. Han tror, at den foreslaaede Foranstaltning vil kunne gjennemføres og ikke blive saa bekostelig endda; men det tilkommer ikke Selskabet her at drøfte den, det bliver Provindslægernes Sag, og den kunde blive Gjenstand for Forhandling paa de almindelige Lægemøder.

Dr. *F. Trier* anser de Grunde, som Kancelliet anførte imod denne Foranstaltning i sit Svar af 10 August 1847 paa Sundhedskollegiets Forlag, for en stor Del for temmelig intetsigende.

Efterat have oplæst dette Svar yttrer han, at Forholdene nu efter 20 Aars Forløb have forandret sig

meget. Naar de dengang ikke kunde anføre bedre Grunde imod Forslaget, maatte det absolut nu kunne gjennemføres, og det nærværende Øieblik er netop meget heldig for dets Gjennemførelse, da man kunde benytte sig af den herskende Agitation.

Der skredes nu til Afstemning, om Selskabet overhovedet skulde foretage noget Skridt i denne Sag; Ingen stemte for, men næsten samtlige Tilstedeværende imod.

4de ordentlige Møde den 28de November 1867.

Sekretæren forelagde:

Norges officielle Statistik. udgivet i Aaret 1866. C. Nr. 4. Beretning om Sundhedstilstanden og Medicinalforholdene i Norge i Aaret 1864. Udg. af Dpt. for det Indre. Christiania 1866.

Norges officielle Statistisk, udg. i Aaret 1867. C. Nr. 5. Tabeller over de Spedalske i Norge i Aaret 1865, samt Aarsberetning fra Overlægen for den spedalske Sygdom. Christiania 1867.

Gaustads Sindssygeasyl: Generalberetning for Aaret 1866.

E. Winge: Om de hos Syfilitiske iagttagne Forandringer i de indvendige Organer.

C. M. Guldberg & *P. Waage:* Études sur les affinités chimiques. Christiania 1867.

Reservekirurg Dr. *Holmer* holdt et Foredrag over den laryngoskopiske Kirurgi, hvori han meddelte 2 af ham under Hjælp af Strubespeilet opererede Tilfælde af Strubepolyper, samt foreviste de hensigtsmæssigste herhen hørende Instrumenter. — Foredraget er trykt i «Bibl. f. Læg.» Oktober 1867.

5te ordentlige Møde den 12te December 1867.

Professor *E. Hornemann* aflagde Beretning paa det hygieiniske Udvalgs Vegne. Hvad Beretningen om de epidemiske Sygdomme angaar, da ønsker Udvalget Meddelelsen heraf udsat til efter Nytaar, for at den kan komme til at omfatte hele Aaret 1867.

Da de nuværende Mortalitetstabeller trænge til at undergaa Forandring, har Udvalget overveiet denne Sag og bestemt at følge en anden Fremgangsmaade end ved Omdannelsen af de epidemiske Sygelister, da denne ikke medførte noget heldigt Resultat. Udvalget har nemlig i denne Anledning under 26de Novbr. d. A. tilsendt det kongelige Sundhedskollegium følgende Skrivelse:

«Det vil være det ærede Kollegium bekjendt, at undertegnede Udvalg alt for nogen Tid siden har tilbudt at gjøre Forslag til en Forandring i det nugjældende Skema for de Tabeller, hvorpaa de i Landets Kjøbstæder stedfundne Dødsfald opgjøres. Ved nærmere at overveie Sagen er Udvalget imidlertid kommen til den Overbevisning, at den paatænkte Revision neppe egner sig til at behandles paa samme Maade, som Revisionen af de epidemiske Sygelister. Belærte af Erfaringen fra disse Lister have vi nemlig indset, at ethvert Forslag i en speciel Retning som den omhandlede, selv om det er nok saa nøie overveiet og nok saa vel begrundet, ved at gjennemgaa de store Komiteers og Forsamlingers vidtløftige Diskussion, i Reglen udsættes for at blive slettere istedetfor bedre. Derimod tro vi, at Sagen fremmes bedst ved at behandles af et mindre Udvalg, idet vi ere overbeviste om, at der til Behandlingen just af denne Sag udfordres en saadan baade pathologisk,

statistisk og hygieinisk Sagkundskab, som ikke alle Læger ere i Besiddelse af, medens vi dog ingenlunde tvivle om, at denne Sagkundskab er tilstrækkelig repræsenteret her i Hovedstaden. Vi tro derfor at gavne Sagen bedst ved at foreslaa, at den omtalte Revision overdrages til en dertil særlig af Kollegiet valgt Kommission, hvis Beslutning da skulde staa fast, saa at det af den vedtagne nye Skema for Dødslisterne blev det herefter gjældende for hele Landet.

Uden at ville foregribe det ærede Kollegiums Mening tillade vi os sluttelig at foreslaa, at denne Kommission sammensættes saaledes, at det kongelige Sundhedskollegium vælger 2 Medlemmer og det kgl. medicinske Selskab paa nærmere Forslag af det hygieiniske Udvalg 3.»

Kjøbenhavn d. 26de Novbr. 1867.

I det kgl. medic. Selskabs hygieiniske Udvalg.

Ærbødigst

E. Hornemann. *Schleisner.* *Paulli.*
Salomonsen. *Hempel.*

Derefter oplæste Ref. følgende Forslag fra Udvalget til det medicinske Selskab:

«Det vil ikke have undgaaet Selskabets Opmærksomhed, at der i den senere Aarrække er reist et nyt hygieinisk Spørgsmaal, der har stor Betydning for den offentlige Sundhedspleie, især i de store Byer. Vi mene Spørgsmaalet om Grundvandets Betydning for de forskjellige, især epidemiske Sygdommes Forekomst og forskjellige Styrke. Det er *Pettenkofers* Fortjeneste først at have henvendt Opmærksomheden herpaa ved sine Undersøgelser om den epidemiske

Kolera. Andre Undersøgere have fulgt den af ham anviste Vei for andre Sygdommes Vedkommende, og i flere større Steder høre Iagttagelser om Grundvandets forskjellige Forhold nu med til Rækken af de fysiske og meteorologiske Observationer, som stadig indsamles og gjøres frugtbringende. Om vi end tro, at man med megen Reservation maa modtage de paa de hidtil gjorte Iagttagelser allerede nu byggede hypothetiske Slutninger, ere vi dog fuldt overbeviste om Nytten og den fremtidige Brugbarhed og Betydning af slige fortsatte Iagttagelser. De ville navnlig have deres store Værdi i en By som Kjøbenhavn, der for en stor Del staar paa opfyldt Grund og tilmed beskylles af Havvandet. Det er en følelig Mangel, at disse Iagttagelser endnu savnes hos os, hvor de endog synes nødvendige som Supplement til de meteorologiske og epidemiologiske Iagttagelser, som stadigt indsamles. Det er for at bøde paa dette Savn, at vi foreslaa det ærede Selskab at gjøre et udadgaaende Skridt i denne Retning. At anstille slige regelmæssige Iagttagelser vil imidlertid være forbundet baade med Udgift og Uleilighed og kræve en særegen Kyndighed og Øvelse, og det vil saaledes i flere Henseender være et uoverkommeligt Arbeide for dette Selskab alene. Vort Forslag er derfor, at man ved at henvende sig til det kongl. Videnskabernes Selskab, under hvis Omraade slige Iagttagelser naturlig henhøre, søger at formaa dette Selskab til at tage sig af Sagen, idet det medicinske Selskab dog tillige tilbyder at deltage i Sagens Gjennemførelse baade ved et passende aarligt Pengebidrag og ved anden Medhjælp. Foreløbigt vilde det maaske være

rigtigst ved Delegerede at underhandle personlig med Sekretæren og Formanden for det kongl. Videnskabernes Selskab, og i saa Henseende tilbyder Udvalget sin Tjeneste.»

Ref. tilføiede, at han privat havde talt med flere Medlemmer af det kgl. Videnskabernes Selskab, specielt med Prof. *Johnstrup*, der havde anstillet en Del Iagttagelser i denne Retning; han var meget villig gaaet ind paa Sagen, og det var hans Overbevisning, at Videnskabernes Selskab vilde tage sig af den. Tillige gjorde Ref. opmærksom paa, at det ikke vilde blive kostbare Undersøgelser, saa at der neppe kunde reises Betænkeligheder fra den pekuniære Side.

Selskabet billigede enstemmigt det i Forslaget antydede foreløbige Skridt.

Derefter meddelte Justitsraad, Stadslæge *Schleisner* Selskabet Grunden, hvorfor han var udtraadt af Censurkomiteen ved Konkurrencen for en Docentplads i Retslægevidenskab og Sundhedspleie. Han havde modtaget Valget i den sikkre Overbevisning, at en saadan Konkurrence ikke kunde tænkes afholdt uden en praktisk Prøve i legal Obduktion, og han trode, at Selskabet nærmest havde valgt ham som fungerende Retslæge. Han havde gjort, hvad der stod i hans Magt, for at saadan Prøve kunde blive afholdt, og havde paavist, at der efter al Sandsynlighed ikke ville stille sig uovervindelige Vanskeligheder i Veien for en saadan. Da han desuagtet i Censurkomiteen ikke havde formaat at sætte denne Prøve igjennem, havde han anset det for rettest at trække sig tilbage.

Sekretæren meddelte et Tilfælde af forskjellige Misdannelser hos et nyfødt Barn og fremviste de misdan-

nede Organer. Foredraget er trykt i «Ugeskrift for Læger.»

6te ordentlige Møde den 9de Januar 1868.

Overlæge, Dr. *Engelsted* meddelte «Bemærkninger om lokal og konstitutionel Syfilis», hvilket Foredrag er trykt i «Ugeskr. f. Læger.»

7de ordentlige Møde den 23de Januar 1868.

Justitsraad, Stadslæge, Dr. *Schleisner* holdt et Foredrag i Anledning af det for Rigsdagen forelagte Lovudkast om ikke autoriseret Lægevirksomhed m.m., for derved at indlede en Diskussion angaaende denne Sag. I den paafølgende Diskussion deltoge blandt Andre navnlig de Herrer *Hornemann*, *Stadfeldt*, *Hannover* og *Engelsted*. Det var ved Mødets Begyndelse af Formanden bleven meddelt, at en Stenograf var tilstede, for at optegne Forhandlingerne for det Tilfældes Skyld, at det skulde blive besluttet at offentliggjøre disse.

Da Ingen mere ønskede Ordet, henstillede *Formanden* til Selskabet, hvorvidt der skulde foretages noget Skridt efter denne Diskussion og foreslog som det mest Praktiske at udgive Forhandlingerne i Trykken og tillige omdele dem til Rigsdagens Medlemmer.

Schleisner vilde stemme herfor, da det forekom ham, at der var fremkommet gode Oplysninger, som det nok var værd at trykke; dog vilde han stemme for Nedsættelsen af et Redaktionsudvalg, navnlig for at foretage enkelte Forkortelser.

Herefter udtalte endnu enkelte Medlemmer sig; alle vare enige om, at Forhandlingerne burde trykkes, men nogle ønskede dem offentliggjorte uden Forkortning.

Formanden lod da afstemme, først om der skulde nedsættes et Redaktionsudvalg, hvilket Forslag antoges med Stemmeflerhed. Derpaa afstemtes om Forhandlingerne strax skulde trykkes og omdeles til Rigsdagens Medlemmer, hvilket Forslag enstemmigt vedtoges.

Til Redaktionsudvalget foresloges Formanden, Sekretæren og Justitsraad *Schleisner*, som modtoge Valget.

8de ordentlige Møde den 6te Februar 1868.

Lektor, Dr. *Stadfeldt* meddelte et Fødselstilfælde, kompliceret med en *Kyphosis lumbo-sacralis*, hvilken Meddelelse er trykt i «Bibl. f. Læg.» Januar 1868.

Samme meddelte derefter et *Tilfælde af Svangerskab og Fødsel ved persisterende, fortykket Hymen*, hvor der blev foretaget Incision og Tangforløsning. Det var det andet Tilfælde af denne Abnormitet, som han i Løbet af et Par Aar havde iagttaget (det første er meddelt i Fødselsstiftelsens Aarsberetning for 1865—66). Det var Stiftelsespatient Nr. $^{407}/_{1867}$, ugift) en Førstefødende, 31 Aar gl., som indkom i Fødsel paa Stiftelsen den 25de Oktober, Kl. 3 Fm. Hun var født og opdraget paa Landet, havde altid nydt god Helbred, men havde ikke været menstrueret indtil hendes 23de Aar, da hun blev indlagt paa Usserød Hospital og opereret der, rimeligvis paa Grund af Ophobning af Menstrualblodet i de indvendige Fødselsdele. Senere har hun været rask og regelmæssig menstrueret og har været uvidende om, at hun har nogen Misdannelse. Menstruationen var sidste Gang tilstede først i Februar; under Svangerskabet har hun befundet sig vel; de første Veer begyndte den 24de Oktober Kl. 6 Eftm. Ved Indlæggelsen fandtes introitus vaginæ lukket af den fortykkede Hymen, der var slap, noget fremhvæl-

vet, og paa hvis Midte der var en langagtig Aabning af et almindeligt Katheders Kaliber og af Skikkelse, som om den i sin Tid var frembragt ved en Bistouri; Overfladen af Hymen var glat og der fandtes intet Spor til Arvæv i de ydre Fødselsdele. Den yderste Del af urethra var udvidet, saa at den optog den yderste Falanx af Pegefingeren. Gjennem Rektum føltes Issen forliggende, godt nede i Bækkenets øverste Aabning; Vandet afgik sivende. Hymen spaltedes paa en Hulsonde fortil fra den tilstedeværende Aabning, og, da den bagtil mod commissura post. var meget fortykket, ved et Snit til hver Side, saa at Snittet fik Form af et omvendt Y. Membranens Tykkelse paa Snittet var 1½ à 2‴. Der kom nogen Blødning, som standsedes blot ved koldt Vand. Ved Explorationen føltes nu orific. uteri udslettet, Vandet afgaaet, Issen forliggende med nogen Fødselssvulst i 1ste Issestilling, Veerne vare ret kraftige og Fosterets Hjertelyd tydelig i den Fødendes venstre Side nedenfor Navlen. Skjøndt Veerne vedbleve at være kraftige, fremmede de kun Fødslen lidet, og Hovedets Stilling var noget skjæv, saa at det bagtil liggende (venstre) Øre var til at naa med Fingeren. Da Fosterets Hjertelyd aftog i Hyppighed og Styrke, skredes Kl. 4½ Frm. til

Tangens Anlæggelse

som indførtes af Klinicisten uden Vanskelighed, men Hovedet, som stod med et godt Segment nede i Hulheden af Bækkenet, fulgte kun langsomt med, og den anvendte *(Naegeleske)* Tang truede flere Gange med at glide. Der anlagdes derfor en kortere Tang med en mindre Bækkenkrumning og Kl. 5 forløstes Patienten uden særdeles Vanskelighed med en fuldbaaren dødfødt Dreng (7 Pd. 20½″).

Der opstod en mindre Ruptur af Perinæum, der helede under Barselsengen, under hvilken Patienten befandt sig fuldkommen vel.

I Anledning af dette Tilfælde udtalte han sig til Slutningen om en af Aarsagerne til, at en *Tang glider*, der er saa meget alvorligere, som denne Aarsag medfører en direkte Fare for Fosteret. Paa Barnets Hals fandtes paa hver Side et Indtryk af Tangens *(Nægeles)* Spidser; naar Tangen fatter paa den Maade, kunne Tangskeernes Ender ikke komme tæt nok sammen, fordi Halsen ligger imellem dem, og Hovedet kan saaledes ikke udfylde Tangens Hovedkrumning. Ved Trækket virker man da næsten udelukkende med Spidserne paa Halsen og mindre paa Hovedet selv. Følgen deraf bliver et stærkt Tryk paa Halskarrene og plex. brachialis, som kan skade Barnet, og desuden vil Tangen let glide, fordi den ikke har det Hold paa Hovedet, som naar dette udfylder og omsluttes nøiagtigt af Tangens Hovedkrumning. Det var Hovedets omtalte skjæve Stilling, som har nødt Klinicisten til at føre Tangen høit op, men idet den skjæve Stilling har rettet sig, er Hovedet sunket længere ned og de langt indførte Tangspidser have nu stødt mod Halsens Sider og trykket dem. Derfor lykkedes Extraktionen ogsaa let, da en ny Tang anlagdes, thi derved forebyggedes det uheldige Leie af Instrumentet.

Endelig ønskede han Oplysning hos de Tilstedeværende om, hvad Grunden vel kunde være til, at der var gjort en saa lille Aabning i Hymen til Udtømmelse af det tilbageholdte Menstrualblod.

Prof. *Paulli* mente, at Operatøren rimeligvis havde tilsigtet at bevare saa meget af Hymen som muligt. Han bemærkede tillige, at den omtalte Aarsag til Tangens Af-

glidning neppe vilde have synderlig praktisk Betydning; thi naar Barnets Hals ligger mellem Tangens Spidser, maa manubria absolut gabe saa betydeligt, at man vel betænker sig paa at begynde paa Fremtrækningen.

Stadfeldt antog dog, at Afstanden mellem manubria ikke vil være større, end man stundom kan iagttage ved andre Leiligheder.

Dr. *Hirschsprung* anførte, at det ogsaa kunde være for at opnaa et godt Udfald af Operationen, at der kun gjøres en lille Aabning i Hymen, idet en større Aabning kan medføre farlige Tilfælde.

9de ordentlige Møde den 20de Februar 1868.

Overlæge, Dr. *Brandes* oplæste en Afhandling om *Lægekunstens Standpunkt for Øieblikket hos os* og om *Midlerne til at hævde dens Anseelse.*

Denne Afhandling, som Forfatteren ikke ønskede offentliggjort, gav Anledning til en længere Diskussion, som optog Resten af Mødet, fortsattes i *10de ordentlige Møde* den 5te Marts 1868 og afsluttedes i *11te ordentlige Møde* den 19de Marts 1868. Diskussionen dreiede sig fornemligt først om den nyere Retning i Lægekunsten (den naturvidenskabelige), dernæst om de unge Lægers Uddannelse for Tiden ved Universitetet, og endelig om hvorvidt der nu efter Kvaksalverlovens Forkastelse burde foretages Videre fra Lægernes Side i denne Sag.

12te ordentlige Møde den 2den April 1868.

Sekretæren forelagde:

En Biografi med Fotografi af Dr. *W. D. Moore*, Medlem af Selskabet, skjænket af Samme.

Du cholera epidemique observé à Céphalonie en 1850, par *C. P. Typaldos*. Athénes. (Gave fra Forf.).

Prof. *Buntzen* holdt et Foredrag om Exstirpation af de extraperitonæale Underlivssvulster, som er trykt i «Hospitalstidenden».

Formanden meddelte paa det hygieiniske Udvalgs Vegne en Oversigt over Kjøbenhavns epidemiske Sygdomsforhold i Aarene 1866 og 1867, som er trykt i «Ugesk. f. Læg.»
